

Nr 50.

Ankom till riksdagens kansli den 12 juni 1945 kl. 11 fm.

*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner
om viss lindring beträffande förmögenhetsbeskatt-
ningen.*

(2:a avd.)

I två likalydande inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, I: 171 av herr *Axel Ivar Anderson* och II: 407 av herr *Ljungqvist*, har hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning rörande möjligheten att från förmögenhetsbeskattning helt eller åtminstone i större utsträckning än nu undantaga sådan rätt till förmögenhetsavkastning som icke är förenad med dispositionsrätt till förmögenheten».

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 171.

I förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt finnas bland annat följande bestämmelser angående beräkning av skattepliktig förmögenhet i sådana fall, då äganderätten till förmögenheten tillkommer annan än den, som uppbär avkastningen därav.

Vid förmögenhetsberäkningen skola enligt 9 § 1 mom. g) såsom tillgångar upptagas rätt till ränta, avkomst av fastighet eller annan stadigvarande förmån, såvida rättigheten är förhandenvarande och bestämd att tillgodonjutas för den berättigades livstid eller för tid, som icke kommer att utlöpa inom 5 år efter beskattningsårets utgång. Värdet å sådan ränta, avkomst eller förmån beräknas enligt 10 § genom kapitalisering av det under beskattningsåret uppburna beloppet efter en räntefot av 5 procent i enlighet med vid förordningen fogade tabeller. Däremot skola enligt 9 § 2 mom. b)—d) såsom tillgångar vid förmögenhetsberäkningen icke upptagas *dels* rätt till undantagsförmåner samt till pension och annan förmån, som åtnjutes på grund av förutvarande tjänsteförhållande, ävensom till vissa livräntor *dels* rätt till annan ränta, avkomst eller förmån än nu nämnts, därest densamma är bestämd att tillgodonjutas för den berättigades livstid samt värdet av vad han årligen må i sådant avseende åtnjuta understiger 1 000 kronor, *och dels* rätt till förmögenhet, varav annan för närvarande åtnjuter avkastningen.

I fråga om skattskyldighet för förmögenhet skall emellertid i vissa fall den, som lyfter avkastningen, likställas med ägare och således beskattas för

förmögenhetens hela värde. Detta skall enligt 13 § c)—f) äga rum beträffande: 1) efterlevande make, som under sin livstid äger åtnjuta avkastningen av förmögenhet, tillhörande den först avlidne makens kvarlåtenskap, 2) annan, som under sin livstid äger åtnjuta avkastningen av förmögenhet, vartill äganderätten tillagts någon hans avkomling, adoptivbarn eller adoptivbarns avkomling, 3) den, som i enlighet med stiftelses ändamål att tillgodose viss familjs eller vissa familjers ekonomiska intressen under sin livstid äger åtnjuta avkastningen av förmögenhet, vartill äganderätten tillkommer stiftelsen, samt 4) den, som eljest äger åtnjuta avkastningen av förmögenhet, vartill äganderätten tillkommer annan, därest sådant förhållande föreligger, att han finnes i avseende, varom nu är fråga, skäligen böra betraktas såsom förmögenhetens ägare.

I ifrågavarande motioner har anförts, att motivet för den skärpta beskattningen av förmögenhetsinkomst ansetts vara att sådan inkomst gäve ett större moment av trygghet än vanlig arbetsinkomst. Dels vore förmögenhetsinkomsten oberörd av sjukdom, olycksfall, arbetslöshet och annat, som kunde komma en arbetsinkomst att sina, dels funnes det alltid kapital att taga av, om förhållandena skulle nödvändiggöra något sådant. Bortsett från huruvida detta resonemang överhuvud taget vore befogat eller ej, funnes det speciella fall, där detta absolut icke syntes vara fallet. Motionärerna åsyftade därvid de säkerligen ganska många fall, där en person — ofta t. ex. en gammal änka — ägde att för viss tid eller livstid åtnjuta avkastningen av en annans förmögenhet. Enligt gällande bestämmelser skulle denna person med vissa undantag skatta icke bara för avkastningen i och för sig, vilket vore självklart, utan även för det kapitaliserade värdet av denna avkastning, trots att hon icke kunde få disponera över förmögenheten. Om man jämförde nämnda persons skatteförmåga med exempelvis en pensionerad statstjänstemans, så framstode den senares såsom otvivelaktigt större. Den statliga pensionären hade en säker inkomst under sina återstående livsdagar, rättsinnehavaren till förmögenhetsavkastningen hade en relativt osäker sådan, eftersom förmögenhetsinkomst vore utsatt för fluktuationer. Möjligheten att tära på något kapital, om inkomsten skulle bli för knapp, funnes icke i något av fallen. Icke desto mindre bleve rättsinnehavaren till avkastningen i full utsträckning underkastad en skärpt beskattning för förmögenhetsinkomst, medan pensionären bara skattade för vanlig arbetsinkomst. Ännu klarare framstode denna beskattningsorättvisa i jämförelse med en person, som själv ägde sin förmögenhet. Denne hade inflytande över förmögenhetens förvaltning med åtföljande möjligheter att söka gardera sig mot marknadsförändringar, vilket rättsinnehavaren till förmögenhetsavkastningen icke hade. Från huvudregeln att rätt till förmögenhetsavkastning skulle förmögenhetsbeskattas, även om den icke vore förenad med dispositionsrätt till förmögenheten, gällde ett av sociala skäl förestavat undantag, enligt vilket förmögenhetsbeskattning ej skulle äga rum, om avkastningen vore bestämd att tillgodonjutas för den berättigades livstid och om värdet av vad årligen åt-

njötes understege 1 000 kronor. Denna bestämmelse hade tillkommit i en tid, då penningvärdet varit väsentligt högre och skattesatserna väsentligt lägre än nu, och den stipulerade gränsen av 1 000 kronor hade genom den senare utvecklingen fått en successivt allt mindre social räckvidd. Det syntes angeläget, att påtalade förhållande, som framstode som en klar skatteorättvisa, i möjligaste mån avhjälptes. I första hand borde i dylikt syfte undersökas, om det vore möjligt att från förmögenhetsskatt helt befria sådan rätt till förmögenhetsavkastning, som ej vore förenad med dispositionsrätt till förmögenheten. Skulle detta visa sig icke möjligt eller lämpligt, borde i stället övervägas att höja den av sociala skäl betingade undantagsgränsen från nämnda 1 000 kronor till förslagsvis 3 000 eller 4 000 kronor.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen föreligger enligt 9 § 1 mom. statsskatteförordningen i vissa fall skattskyldighet till förmögenhetsskatt för den som uppbär avkastningen av kapital, till vilket äganderätten tillkommer annan. Enligt 10 § upptages i sådana fall såsom skattepliktig förmögenhet det kapitaliserade värdet av det belopp, som åtnjutits under beskattningsåret. I 13 § meddelas föreskrifter för vissa andra fall, där äganderätten till förmögenhet och rätten att åtnjuta avkastningen därav tillkomma olika personer. För dessa sistnämnda fall, där de personer som åtnjuta sådana rättigheter i regel äro varandra närstående, stadgas, att den avkastningsberättigade skall i fråga om skyldigheten att erlægga skatt för förmögenhet likställas med ägare och således beskattas för förmögenhetens hela värde.

Utskottet.

I de föreliggande motionerna yrkas skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning rörande möjligheten att från förmögenhetsbeskattning helt eller åtminstone i större utsträckning än nu undantaga sådan rätt till förmögenhetsavkastning, som icke är förenad med dispositionsrätt till förmögenheten. Det torde kunna antagas, att motionärerna med detta yrkande avse sådana fall av detta slag, som omförmälas i 9 § 1 mom., men däremot ej de i 13 § åsyftade fallen av förmögenhetsbeskattning. I alla händelser torde enligt utskottets mening någon ändring av bestämmelserna i 13 § icke i detta sammanhang böra ifrågakomma.

Under förutsättning att syftet med motionerna är det ovan angivna får utskottet frambålla, att bestämmelser av samma innehåll som de ifrågavarande funnits i vår skattelagstiftning alltsedan förmögenhetsbeskattningens införande år 1910. Utskottet finner dock vad i motionerna anförts vara värt beaktande. Det synes utskottet böra tagas under övervägande, huruvida möjlighet föreligger att anordna förmögenhetsbeskattningen på sådant sätt att i de i motionerna avsedda fallen den, som uppbär avkastningen av en förmögenhet, ej behöver erlægga den därå belöpande förmögenhetsskatten. Enligt vad utskottet inhämtat kommer emellertid 1944 års allmänna skattekommitté, vars uppdrag avser att verkställa utredning rörande inadvartenser i nuvarande skattesystem, att till behandling upptaga bland annat frågan om förmögenhetsbeskattningen. Då kommittén därvid torde komma att taga jämväl nu förevarande spörsmål under omprövning, finner utskottet

ej erforderligt att föreslå skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning i ämnet.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 171 av herr Axel Ivar Anderson och II: 407 av herr Ljungqvist om viss lindring beträffande förmögenhetsbeskattningen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 12 juni 1945.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bärq, Wahlmark, Sjödahl, Frans Ericson, Velander, Björnsson, Gustaf Elofsson, Herman Ericsson* och *Sundelin*, samt

från andra kammaren: herrar *Lövgren, Hagberg* i Malmö, *Björklund, Hammarlund, Olsson* i Gävle, *Janson* i Frändesta, *Falk, Jonsson* i Skedsbygd, *Bladh* och *Kristensson*.
